

Handbok för Circulink

En sammanfattning av erfarenheter och slutsatser för Initiativet Circulink

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Detta projekt har finansierats med stöd från Europeiska kommissionen. Denna publikation återspeglar endast upphovsmannens åsikter, och kommissionen kan inte hållas ansvarig för någon användning som kan göras av informationen i denna.
Projektnummer:

Innehåll

.....	1
Handbok för Circulink	1
En sammanfattning av erfarenheter och slutsatser för Initiativet Circulink	1
Införandet	3
Metoder och tekniska referenser	3
1. Förståelsen av de olika områdena cirkulär ekonomi och	3
svaren från företag / organisationer / utbildningsanordnare till utbildningsprogrammet?	3
A) Hur ser företagen på utbildningen i projektet för att bättre förstå den cirkulära ekonomin? 3	
B) Hur har företagen arbetat med cirkulär ekonomi och hur har Projektet Circulink använts av företagen i de olika partnerländerna?	5
C) Varför ansåg företagen / organisationerna att det är viktigt att initiera en cirkulär ekonomi och hur satte de upp sin strategi för CE?	7
2. Utvärderingar från de olika länderna / partners arbete med Circulink.....	9
A) Vilken reaktion/mottagning för projektet fick du av deltagarna?	9
B) Vilka möjligheter / svårigheter upplevde deltagarna?.....	10
C) Hur skulle företagen se på en fortsättning av CE-arbetet kopplat till Circulink?.....	12
3. Togs initiativ för att samarbeta med andra projekt som är knutna till den cirkulära ekonomin i de olika regionerna?.....	14
A) Vilka andra initiativ hittades och skapades något samarbete mellan dem?	14
B) Hur ser företagen på att ett projekt som Circulink kan fortsätta att bidra till en cirkulär ekonomi efter att projektet avslutas?	16
C) Vilka framgångsfaktorer anser företagen vara de viktigaste för att lyckas genomföra / förbättra cirkulära alternativ?	17
4. Vilka initiativ upptäcktes som kunde användas som inspiration för andra företag?	19
5. Erfarenheter från projektländerna och det egna arbetet i projektet.....	19
A) Hur kunde projektpartnererna genomföra projektuppgifterna?.....	19
B) Vilka erfarenheter och lärdomar tar projektpartnererna av projektet? ?	21
C) Hur har bolagens engagemang och möjligheter att delta sett ut och vilka svårigheter/möjligheter ser projektpartnererna i bolagen?	22
6. Slutsatser.....	23

Införandet

Circulink är ett samarbete mellan fem partners från Portugal, Spanien, Cypern, Irland och Sverige, där målet har varit att:

1. skapa ett attraktivt utbildningsprogram i cirkulär ekonomi för företag, organisationer och utbildningsinstitutioner.
2. ställa goda exempel och skapa möjligheter för intressenter att utveckla samarbeten i den cirkulära ekonomin.
3. Bygga nätverk och dra nytta av befintliga initiativ eller ge möjligheter att utveckla nya.

Förhållandena mellan partnerländerna är olika, men betydelsefulla för alla är att det finns ett mycket stort intresse för att utveckla cirkulärt tänkande. Det finns många initiativ med fokus på att utveckla/ utbilda/ förbättra inom det cirkulära området.

I samband med vårt arbete med Circulink har Europa upplevt något så ovanligt som en pandemi, vilket försvårade arbetet inom projektet, men också fått till följd att användningen av ny teknik, behovet av lokala lösningar och former för umgänge och fritidsvanor samt ändrade transportvanor m.m. har skapat nya cirkulära modeller. Till nytta för både den lokala cirkulariteten och miljön.

I arbetet med Cirkulink har vi sett att behovet av utbildning i Cirkulär ekonomi är stort i både små och medelstora företag, men även inom offentliga organisationer. Utbildningsinsatser för att förstå hur den cirkulära ekonomin fungerar och hur den kan påverka både ekonomin och miljön globalt, regionalt och lokalt.

Metoder och tekniska referenser

1. Förståelsen av de olika områdena cirkulär ekonomi och

svaren från företag / organisationer / utbildningsanordnare till utbildningsprogrammet?

A) Hur ser företagen på utbildningen i projektet för att bättre förstå den cirkulära ekonomin?

Sverige: Det tydligaste i vårt arbete var att de deltagande företagen och deras representanter sa att de var välinformerade och visste mycket om Cirkulär ekonomi, men när vi började diskutera utbildningsmaterialet, cirkulära flöden och de affärsmodeller som finns, sade majoriteten att de inte hade tillräckligt med kunskap och skulle ha mycket nytta av vidareutbildning. De var dock tveksamma till att avsätta så mycket tid som behövs för att slutföra hela utbildningspaketet. De såg främst att de kunde använda delar av materialet och att de var glada att se att utbildningen kunde koncentreras till en halvdag eller tre-fyra timmars session med en tränare. De såg

utbildningsmaterialet som mycket användbart, det är inte för akademiskt och det är lätt att anpassa till företagets behov. Vi genomförde även ett test på Folkuniversitetet (en utbildningsorganisation som bedriver eftergymnasial utbildning, utbildning för nysvenskar och företagsanpassade utbildningar). I sin nya kurs hösten 2021 kommer de att använda delar av Circulinks utbildningsmaterial i kursen. De kunde också se att det finns ett behov i andra kurser att inkludera cirkulär ekonomi som en del av kursstrukturen.

Spanien: De lokala företagen (som till exempel ECODES) och universitetet i Zaragoza som behandlar agendan för hållbar utveckling (med mål för hållbarutveckling. **#ForPeopleForPlanet**) gav de oss sin feedback för att förbättra vårt utbildningsmaterial inom projektet och några idéer om hur vi skulle genomföra det på lokal nivå.

Men inte bara de befintliga företagen måste anpassa sig, utan den cirkulära ekonomin skapar också nya nischer av företagande och sysselsättning där vi måste skapa en nödvändiga miljö för att underlätta deras startprocess och konsolidering.

Utbildning på detta område är därför väsentlig, som å ena sidan riktar sig till både företagsledare/direktörer för företag som måste fatta beslut, men också till mellanchefer och arbetstagare som måste bidra till processeffektivitet och resursanvändning. Dessutom finns möjlighet för medborgare att utveckla nya företag inom den cirkulära ekonomin.

Bland de många åtgärder som man överväger är vi tydliga med att engagemanget och drivkraften till den ekonomiska modelländringen som utbildningen CIRCULINK föreslår i projekt bara kommer att lyckas om det finns en gedigen utbildning bakom. De yrkesverksamma inom företag, enheter, förvaltningar och institutioner måste ha den nödvändiga och innovativa utbildning som behövs. Det finns ju många olika utbildningar inom Cirkulär ekonomi och det är den kunskap som finns inom företag och organisationer som är viktiga. För att skapa förändring krävs både förberedelser och kvalifikationer för att nå målen inom EU:s "The Green Deal".

Portugal: Trots att det är varje EU-land som tar fram i strategier, färdplaner och handlingsplaner för en cirkulär ekonomi i linje med Europeiska kommissionens ambitioner, så det är mycket viktigt att få tillgång till den kunskap som finns inom området och att den sprids via evenemang, utbildningar, diskussioner m.m. Där är vi medvetna att det krävs ett kontinuerligt fortsatt arbete inom frågan. Drivkraften bakom denna övergång bygger på att man uppmuntrar och utvecklar affärsmodeller, samarbetsstrategier, produkter och tjänster som är inriktade på effektiv resursanvändning. Berörda parter, små och medelstora företag som är involverade i detta projekt angav behovet av att "få kunskap om finansieringsmöjligheter" och "strategier för hur de ska gå vidare med sin verksamhet". De visade också intresse för utvecklingen av en lärande enhet för att införa cirkulär ekonomi, visar, inte bara intresse för detta ämne - vilket är ganska positivt - men också en viss brist på grundläggande kunskaper. De påpekade också att ämnet är ganska stort och bästa sättet att övertyga företag / företagare att delta i denna kurs är att visa dem fördelar och de möjligheter som finns inom cirkulärekonomi". Så, utbildning som den som tillhandahålls av Circulink var ganska välkommet, speciellt som den är anpassat till affärsmässiga realiteter.

Irland: I Irland introducerade vi Circulink med en blandning av några lokala företag, men också vissa arbetsmarknadsparter inklusive lokala sociala företag och ett ungdomscenter. Därför varierade deras förståelse av den cirkulära ekonomin och deras motiv för att engagera sig i detta projekt kraftigt. Inledningsvis är det värt att nämna att ingen av deltagarna var engagerade i den cirkulära ekonomin före utbildningen, och ingen hade några förkunskaper om cirkulära affärsmodeller, etc. De fann utbildning vara mycket intressant, men deras motivation för att engagera sig i utbildningen bekräftades av nyfikenhet med vad den cirkulära ekonomin var och hur deras företag och organisationer kunde engagera sig i den. När deltagarna började prata med oss om den cirkulära ekonomin, var deras kunskap begränsad till några exempel kopplade till upcycling av gamla möbler, renovering av gammal teknik och gitarrer, men de var inte medvetna om omfattningen av den cirkulära ekonomin, och vad som kvalificerats som cirkulär ekonomisk verksamhet i den vidaste bemärkelse.

Cypern: På Cypern var det en nackdel att de deltagande företagen inte hade kunskap om Circular economy-konceptet. Men när vi började diskutera utbildnings innehåll, cirkulär anslutning och affärsmodeller så de flesta så att de visste om några av de begrepp såsom Corporate Social Responsibility (CSR) m.m. . Ändå betonade de att de inte visste hur man ska tillämpa detta på sina företag och förstod inte den cirkulära ekonomins betydelse. Dessutom uttryckte de till och med intresse för att integrera några av utbildningsdelarna i sina formella inlärningsprocesser. De påpekade också en brist på kultur inom näringslivet när det gäller dessa frågor på Cypern. De är dock villiga att integrera några av cirkulära ekonomins begrepp till sina regelbundna utbildningar. Det framhölls också att cyprens parlament nyligen antog förordningen om sociala företag; därför kommer det att finnas många initiativ de närmaste åren. Företrädarna nämnde också att EU inriktar sig på att integrera begreppen cirkulär ekonomi inom alla sektorer, varför sådan utbildning kommer att vara grundläggande.

B) Hur har företagen arbetat med cirkulär ekonomi och hur har Projektet Circulink använts av företagen i de olika partnerländerna?

Sverige: De företag och organisationer vi mötte hade mycket olika villkor och erfarenheter av cirkulär ekonomi. Kinnarps, som har en hållbarhetsstrategi, arbetar intensivt med miljöfrågor och har även en CE-profil, hade inte så stort behov av utbildningspaketet, de lokala representanterna såg dock både möjligheter och utvecklingspotential i nätverk, samarbeten men även i utbildning som bygger på lokala förutsättningar och circulinks utbildning. Gavlegårdarna, som är ett kommunalt fastighetsbolag, hade representanter med mycket lite kunskap om Cirkulär ekonomi, men arbetar mycket tydligt med CE i sitt dagliga arbete. De ansåg att utbildningsmaterialet kunde användas lite olika beroende på vilken personalgrupp som ska genomgå utbildningen, men de var tydliga med att de inom ledningen inte skulle kunna avsätta mer än en halv dag. De såg också tydligt hur de ska använda vad de redan gör i sin marknadsföring som ett CE-företag. De mindre företagen hade relativt låg kunskap om CE och hur de kunde utveckla sitt företag och den marknad där de arbetar. De tyckte att utbildningen i Canvas affärsmodeller var ett lysande sätt att se på sin egen verksamhet och där de också kunde få möjlighet att räkna ut nya idéer och koncept. De tyckte att träningsmaterialet var bra, men liksom de andra såg de att de inte kunde slutföra en hel utbildning inom ramen för sitt ordinarie arbete. En grundkurs och en specialiserad utbildning enligt deras

önskemål skulle vara idealisk för dem. De organisationer som deltog i projektet ansåg det viktigt att kunna få utbildningen tillsammans med andra företag. Det fanns dock olika åsikter om huruvida dessa företag bör vara i samma bransch, vissa tyckte det var ok medan andra såg det som en svårighet när man diskuterar affärsmöjligheter och framtida förändringar.

Spanien: Spanska deltagare från workshop var VET lärare i Master Degree of the University of Zaragoza. De har möjlighet att få kunskap som rör CE och hur man levererar med innovativa metoder. De har belyst blandningsmetoden, verkligen användbar i dagens situation. De har beslutat att ta med CIRCULINK-materialen i sina föreläsningar för studenter.

Sammanfattningsvis; målet för CIRCULINK-projektworkshopen på lokal nivå var spridning, ett medvetandehöjande och en utbildning i den nya modellen för den cirkulära ekonomin. Genomförande vilket omfattar utvecklingen av ett specialiserat utbildningsprogram som främjar företagsledarskap i den cirkulära ekonomin, utbildning av arbetstagare för att utbilda och anpassa kompetensen och färdigheterna på detta område samt utbildning som syftar till entreprenörskap i de möjligheter som den cirkulära ekonomin utgör, både i nya initiativ och i vilka de kan uppstå inom företagen själva.

Portugal: Portugisiska deltagare från pilotfasen hade olika nivåer av förståelse om cirkulär ekonomi. Majoriteten tog kursen för att få "allmän medvetenhet" och skapa ett "nätverk", andra uppgav att de väntade sig "att lära sig en mer 'teknisk strategi' om CE". Ett av de mervärden i Circulink-utbildningskursen var- enligt de utbildare (och företag) som deltog i evenemangen och/eller utbildningsevenemanget - fallstudierna och sustainable model canvas-metoden. Fallstudierna gav utbildarna en praktisk hjälp i att föra förståelsen av en komplex fråga, genom att utöka erfarenhet eller lägga styrka till redan befintlig kunskap. I detta fall kunde de sammanföra sina praktiska erfarenheter till de realiteter som förklarades i fallstudierna. Några av deltagarna nämnde också att utbildningskursen/träningsinnehållet kunde "anpassas till min affärsverklighet". Men trots detta såg alla denna utbildning som ett mervärde och Circulink Collaborative Area en bra "kontaktpunkt för att dela / se bästa praxis". Circulinks resultat visade "trendiga" ämnen och företagen ansåg att detta är "användbart för mitt företag".

Irland: Som tidigare nämnts har inget av de företag och organisationer från Irland som deltog i projektet tidigare erfarenhet av den cirkulära ekonomin. Irlands cirkulära ekonomi är underutvecklad, och så mycket av det som motiverade deltagarna att engagera sig i detta projekt kom från en nyfikenhet på detta "nya koncept". Som sådan fungerade utbildningsprogrammet Circulink som en robust introduktion för deltagarna i den cirkulära ekonomin; men det gav dem också praktiska exempel på vad som utgör den cirkulära ekonomin och de principer som bör beaktas när man utvecklar företag och projekt inom detta område. Deltagarna fann särskilt att ämnet mångfaldshantering var intressant i detta avseende, eftersom de uppgav att de tidigare inte hade gjort kopplingen mellan mångfald och cirkulär ekonomi, men med fallstudier och exempel, fann de denna länk intressant. De noterade att det också bidrog till att ha nationella exempel, som mångfaldsstrategin för Dublin Bus, eftersom detta är något verkligt som de kan relatera till. När man inför den cirkulära ekonomin för privatpersoner, organisationer och företag kan det ibland finnas

mycket jargong, och nya koncept att ta till sig. Deltagarna noterade att ha fallstudier och praktiska exempel verkligen kan bidra till att göra innehållet mer relevant och påtaglig.

Cypern: Resultaten från utbildningsdelen bekräftade att Cypern fortsätter att prestera dåligt i cirkulär ekonomi trots ansatsen att öka betydelsen av cirkulär ekonomi. Det fanns ingen tidigare erfarenhet av ämnet cirkulär ekonomi i någon av de företag och organisationer från Cypern som deltog i utbildningen. Intressant nog var det Företagens sociala ansvar och några initiativ inom återvinning som hamnade i fokus hos deltagarna. På det hela taget var deltagarna nöjda med utbildningsprogrammet. En blandad inlärningsmetod följdes, där deltagarna kunde variera med offline-materialet och online-materialet. De fann fallstudier och verkliga exemplen värdefulla då de noterade att detta tillvägagångssätt hjälpte dem att förstå begreppen. Deltagarna undersökte dessutom utbildningsmaterialet och arbetade parvis med att utarbeta särskilda checklistor och andra aktiviteter. Deltagarna uttrycker sin önskan att se mer utbildning och initiativ i den cirkulära ekonomin de kommande åren. De noterade också att online-miljön är användarvänlig, och varje modulstruktur var enkel och lätthanterlig. De fann också den korta inledande videon användbar eftersom de hade lite förkunskaper i ämnet.

C) Varför ansåg företagen / organisationerna att det är viktigt att initiera en cirkulär ekonomi och hur satte de upp sin strategi för CE?

Sverige: Trots de stora initiativ som tagits inom EU, Sverige och regionen är det svårt att få fram såväl kunskapen som möjligheterna med Cirkulär ekonomi till redan etablerade små och medelstora företag. Att skapa minskad energianvändning och spara ekonomiska resurser är möjligt, men att ändra sättet att tänka och bidra till större förändringar är mycket svårare. De flesta företag vi träffade har inte någon riktig strategi för CE, utan har en miljö- och hållbarhetsprofil. Inget av de företag vi träffade hade haft en regelbunden utbildning i CE, däremot hade flera haft en miljöutbildning för de anställda. Kinnarps, som är ett större företag, har en strategi för hållbarhet på nationell nivå, och CE ingår också i deras hållbarhetsarbete. Inom de utbildningsorganisationer vi mötte hade de liten eller ingen direkt utbildning inom CE, där de såg ett stort behov av att få CE i de utbildningsdelar som innehåller hållbarhet och miljö. Diskussionen var tydlig med att det borde vara en självklarhet att arbeten/läsa om CE inom all eftergymnasial utbildning. Även inom högskolor och universitetens ekonomi program finns CE inte i den utsträckning som den bör och vissa fall inte alls. Alla i referensgruppen såg detta som en viktig pusselbit för att föra in kunskap i de framtida företagen.

Spanien: Vår regering i Aragonien har en avdelning som ansvarar för den ekonomisk strategi när det gäller cirkulär ekonomi. Målet för avdelningen är att värdera denna sektor, inte bara till den som är tillägnad den rena cirkulära ekonomin, men också för alla dem som bidrar till en cirkulär ekonomi genom att delta i någon form av engagemang och med företag som utvecklar cirkulära produkter eller genom initiativ minskar avfall. Avdelningens funktion är att stödja, synliggöra och underlätta att sektorn för CE och då kan fortsätta sin verksamhet. Vi arbetar i den cirkulära ekonomin inom vad som är en produktiv process i företaget och i symbiosen av de möjligheter till

cirkuläritet som dessa avfall eller produkter som härrör från ett företag kan ha och som kan sättas i värde av ett annat företag eller från en annan sektor. De finns en efterfrågan för en online-utbildning för SME:s i cirkulär ekonomi, där kom vårt projekt CIRCULINK perfekt in då det passade in i den process för CE som pågår i Aragonien.

Portugal: I en tid då den ekonomiska tillväxten ökar globalt har den cirkulära ekonomin fått en mer och mer framträdande roll på dagordningen i flera länder, däribland Portugal. Det strategiska konceptet för den cirkulära ekonomin bygger på principerna om minskning, återanvändning, återvinning och återvinning av material och energi. Med gradvis knappa resurser och ett miljömässigt behov av att främja ett bättre utnyttjande av resurserna är den cirkulära ekonomin nödvändig både för att upprätthålla nivåerna av ekonomisk tillväxt och för bevarande av miljön och bevarande av resurser. Och, har aldrig tidigare ekonomisk tillväxt varit så nödvändig: en studie som gjordes i augusti förra året - "*MDS Research: Economic Situation i Portugal*" - drog slutsatsen att pandemin och den situation som uppkommit "har orsakat stark volatilitet i företagets verksamhet, med en betydande inverkan på intäkterna." Mer än två-tredjedelar av företagen i Portugal (73,1%) "förväntar sig en minskning av deras omsättning under perioden april till juni, jämfört med årets tre första månader", medan 10,4 % förväntar sig att "registrera en ökning av deras volymer verksamhet". Så, all hjälp välkomnas. Genom återanvändning av resurser och en minskning av produktionen av avfall är det möjligt att återigen få resurserna att generera ett värde. Med denna ökning av resursernas nyttjandeperiod och deras förmåga att generera värde i mer än en produktionscykel, förutom att göra utnyttjandet av resurserna effektivare, ökas kapaciteten att skapa värde i företagen. Det stora problemet är: mikro- och små och medelstora företag har ingen tydlig strategi för att genomföra CE-strategier. Det är nödvändigt med utbildning, spridning av kunskap och information samt vägledning om hur man kan flytta sin affärsmodell mot en mer hållbara strategi samt hur man hittar ekonomiskt stöd för att göra det. Circulink projektet förväntar sig att bidra till denna medvetenhetsprocess. Den är lättillgänglig för alla som önskar att öka sin kunskap om cirkulär ekonomi och kan dra nytta av samverkande metoder med partners, inte bara genom att lära från varandra men också genom att dela bästa praxis som i sin tur kan ge möjligheter till att dela resurser, distributionskanaler och samverka för att nå bättre lönsamhet med mindre resurser och mer miljövänligt.

Irland: I detta skede av vår lotsning har deltagarna ännu inte tagit det formella steget att inrätta en CE-strategi, men de har engagerat sig i den fullständiga pilotprocessen och gett mycket positiv feedback på utbildningen. Deras motivation för att delta i denna utbildning, anser vi, var kopplat till en nyfikenhet om den cirkulära ekonomin, som fortfarande är ett nytt koncept i Irland; och även med 2020 som är året för COVID-19 med dess låsningar var lokalsamhällets medlemmar och företag tydliga med att uttrycka sitt intresse av att lära sig om nya modeller och idéer som kan hjälpa dem att återuppbygga styrkan på landsbygden och landsbygdsekonomi efter COVID. En deltagare i synnerhet var passionerad om denna punkt, om att det finns ett behov av att "bygga oss tillbaka starkare", men också "grönare". Det talades mycket om att kunna trycka på återställningsknappen för klimatförändringar och investera i att återuppbygga landsbygdsekonomin efter alla de låsningar vi har haft i Irland, men med fokus på miljöskydd. Som sådan ger den cirkulära ekonomin en ny

modell för landsbygdsföretag och samhällen att göra just detta; detta ses som en stor potential för Circulink utbildningspaket i framtiden.

Cypern: Den cirkulära ekonomin konceptet är underutvecklad på Cypern. Enligt deltagarna finns det flera hinder för att utveckla en cirkulär produktionsslinga i praktiken. Det var allmänt överens om att utbildning, medvetenhet och råd krävs för att förbättra sina affärsmodeller för att anpassa dem till det cirkulära ekonomi konceptet. Deltagarna framhöll dessutom behovet av samarbete som är ett kritiskt problem som sektorn för den cirkulära ekonomin står inför. Viktigt deltagarna noterade att den cirkulära ekonomin är värdefull, men det måste också uppfylla företagets behov och lönsamhet för att betraktas som en livskraftig modell för branschens framtid. Deltagarna nämnde däremot flera exempel som visar att den cirkulära ekonomin är gynnsam för miljön och inkomsterna.

2. Utvärderingar från de olika länderna / partners arbete med Circulink

A) Vilken reaktion/mottagning för projektet fick du av deltagarna?

Sverige: De företag och organisationer vi träffade under projektet har varit mycket positiva och bidragit med sina åsikter och tankar. De har också försökt att titta på sin egen verksamhet och koppla den till Circulink. Vi har testat delar av övningarna, genomfört diskussioner och haft föreläsningar om både Circulink och CE, som har mottagits väl, det som varit det stora dilemmat är tidsaspekterna för de små och medelstora företagens representanter och deras möjligheter att slutföra utbildningar utifrån Circulinks hela utbildningsprogram. Vi fick reda på att två huvudämnen som inte ingick i projektet var av mycket stor betydelse för företagen, den första var offentlig upphandling och den andra var Industrial Symbiosis. Vi tog med detta i slutkonferensen och även den nya europeiska lagstiftningen för det finansiella systemet som kan vara avgörande för att utveckla CE. Vi har också enligt detta utvecklat en presentation om dessa två frågor som kan användas i utbildningsprogrammet.

Spanien: Företagen, organisationerna och universitetet var verkligen intresserade av projektet och dess utbildning. De gav oss en positiv feedback och bidrog med många bra synpunkter som vi tagit med in i projektet.

Några av lärarna har beslutat att inkludera utbildningsmaterialet i sina klassrum med eleverna vilket känns oerhört positivt för projektet.

Vi har hittat en stor efterfrågan på Circulink-plattformen för utbildningarna på grund av Covid-situationen eftersom utbildningen då kan nå fler praktikanter.

Portugal: De företag, organisationer och enskilda entreprenörer som deltog i våra evenemang och händelser samt pilotdelen var ganska intresserade in den Circulink träningen. De betonade "de praktiska förhållningssättet och dess ämnen vilket var ett mycket bra sätt att närma sig begreppen inom CE" och "det finns inte många utbildningar i Portugal som erbjuds på marknaden och det är fortfarande en brist på kunskap som rör Cirkulär ekonomi och hållbar affärsmodeller". Så, Circulinkutbildningen och de relaterade exemplen gav företagen en bra bild och togs väl emot. Det är

dock viktigt att "anpassa utbildningen till företagets behov", och det är detsamma med defallstudier som presenterades på kursens verktygslåda: "att anpassa fallstudierna till klienten/företagets behov använda fallstudier kopplade till de kunder / praktikanter/företag som kommer att delta i kursen". Bristen på tid att gå en utbildning är också en fråga. Några intressenter nämnde, "tiden är inte den bästa att delta i en formell utbildning, men jag kommer att kontrollera lärplattformen och prova självlärande". Så "en modulär version är mycket bra eftersom vi kan välja de mest lämpliga ämnena". Trots att många praktikanter nämnde att de missade personliga sessioner samtidigt som de utvärderade lärandedelen, lyfte andra också fram "online flexibilitet". Utbildare och praktikanter föreslog att "utveckla fler online övningar och / eller anpassa de existerande i klassövningarna till online", i händelse av att upprätthålla en 100% självlärande erfarenhet. Samtidigt så skulle detta kunna förbättra nivån på mottagningen, eftersom utbildningen kunde följas på nätet och anpassas till varje praktikant.

Irland: Deltagarna i Irland var mycket entusiastiska och stödde detta projekt. De såg potentialen för Circulink och den cirkulära ekonomin att tillhandahålla en ny modell för landsbygdsbaserade företag, organisationer och samhällen att bygga om efter den turbulens som COVID-19 har orsakat. Många landsbygdsekonomier började bara känna de fulla fördelarna med ekonomisk återhämtning från den tidigare ekonomiska krisen 2008, så det finns en hel del pessimism bland landsbygdsföretag om deras framtid med de ekonomiska konsekvenserna av COVID-19 låsningarna. Även om detta nämndes under utbildningen är det positiva som kom från utbildningen att företag och samhällsgrupper skulle kunna anta principerna och modellerna för den cirkulära ekonomin, och den sociala ekonomin, att omvärdera värderingarna i landsbygdsekonomin, och att engagera företagen i att uppnå social påverkan och ta itu med några av de sociala och miljömässiga frågor som för närvarande påverkar landsbygdssamhällena; snarare än att bara återgå till linjära affärsmodeller och snarare än att ha vinst i centrum för sin strategi. Det rådde allmän enighet om att det med rätt lokalt stöd finns potential för den cirkulära ekonomin att ha en positiv inverkan på lokala företag och i lokalsamhällen.

Cypern: Deltagarna i Cypern var nöjda med utbildningsmaterialet och projektet. Sammantaget fick vi positiv feedback. De uppskattar användbarheten av onlinematerialet, och de uttryckte också uppskattning över utbildningsmaterialet samt fallstudierna och exemplen. Även balansen mellan teori och praktik som presenteras i modulerna uppskattades. Majoriteten av aktörerna var eniga om att innehållet och aktiviteterna var uttryckliga och välstrukturerade. Takten och nivån på innehållet var lätt att följa med tydliga definitioner.

B) Vilka möjligheter / svårigheter upplevde deltagarna?

Sverige: De viktigaste möjligheterna som lyftes fram var:

1. För att kunna se vilka områden du redan arbetat i och länka den till CE.
2. Att utbildningsmaterialet var för diskussion med övningar kopplade till den verklighet som företag / organisationer har.

3. Att man kan välja delar av utbildningen.

De största svårigheterna som togs upp var.

1. Att det är svårt att få tid för en så omfattande utbildning.
2. Att de som representerade företagen inte alltid ingick i den högsta ledningen och sedan inte kunde påverka möjligheterna att testa det i större skala.
3. Att löptiden/ kunskapen för CE inom företaget var låg och att koppla en ny affärsstrategi till företaget kändes svårt.

Spanien. Som vi har kommenterat vår huvudsakliga målgrupp har varit VET lärare och de har visat intresse för att genomföra utbildningen i klassrummet med studenter.

Möjligheter

- 1.- Nytt tillvägagångssätt med innovativa utbildningsmaterial i CE.
- 2.- Sjävlärande med Circulink-plattformen.
- 3.- Interaktiva och praktiska och realistiska övningar och fallstudier.
- 4.- Att kunna vara nära de små och medelstora företagens behov.

Svårigheter

- 1.- Att genomföra kunskapen i de små och medelstora företagen.
- 2.- Att hitta tid för lärande.

Portugal:

Möjligheter

1. Ett bra perspektiv på SBMs;
2. För att träffa nya människor, lära sig om nya trendiga ämnen (hållbarhet, CE);
3. Fallstudier;
4. Distansutbildning;
5. Kunskap om CE och dess tillämpning på affärsområden;
6. Modulärt tillvägagångssätt.

Svårigheter:

7. Inte tillräckligt med tid att lära sig om alla fallstudier i djup;
8. Covid19 begränsningar;
9. Att ha en modul inriktad på "Introduktion på CE";
10. Inkludera information om existerande ekonomiskt stöd till mikro- och små och medelstora företag för CE-övergång;
11. Dags att gå utbildningen;
12. Ingen befogenhet att besluta/genomföra CE-strategier inom företaget.

Irland: Uppenbara svårigheter orsakades av de låsningar som vi upplevde under vårt pilotgenomförande på grund av att COVID-19-fall i Irland. Ursprungligen var vår plan att leverera denna utbildning personligen och att se till att alla deltagare var aktivt engagerade i varje session och att skapa ett utrymme där idéer och erfarenheter kunde delas. Efter att vi hade haft vårt första möte på ett lokalt ungdomscenter infördes tyvärr nya restriktioner i Irland så att lösningen måste levereras online. Även om vi fortfarande hade en god nivå av engagemang, var erfarenheten inte densamma för alla deltagare. Baserat på landsbygden platser, saknade vissa deltagare tillräcklig tillgång till Internet för att ens ha sin kamera på under hela online-sessioner, och med denna begränsade kontakt, den naturliga nätverk som äger rum över en kaffepaus vid en ansikte mot ansikte session kunde inte simuleras på online-sessioner. Vi hade också inkonsekvent närvaro från vissa deltagare, så detta var en annan svårighet som uppstod. Slutligen, eftersom utbildningen levererades online med möjligheter till självstyrd studie, uttryckte deltagarna att de skulle ha funnit det fördelaktigt att styras genom allt innehåll i programmet, och därför skulle de ha velat ha mer tid för att kunna granska allt material tillsammans. Men där deltagarna deltog och bidrog, framkom det möjligheter till framtida synergier på lokal nivå; och det finns stöd för att vara värd för några personliga workshops i samhället under sommarmånaderna (2021), att engagera lokala aktörer i att stödja vissa cirkulära projekt som diskuterades vid sessionerna, inklusive engagera medlemmar av den lokala Men's Shed (social grupp för äldre män) tillsammans för att utveckla en reparationsverkstad för samhället, och genomföra en upcycling projekt med lokala studenter.

Cypern:

Möjligheter

- Modulerna var välstrukturerade
- Interaktiva onlinebedömningar (Kontrollera dina kunskaper)
- Utbildningsmaterialet var nyttigt och innehåller praktiska exempel och fallstudier
- Online-miljön innehåller en lista med ytterligare resurser som är mycket användbart om du vill lära dig mer om de ämnen
- Användbara tips och kunskaper för utvecklingen av initiativ för cirkulär ekonomi
- Enkel åtkomst till CIRCULINK-webbplatsen, och onlinemiljön

Svårigheter

- Fler praktiska exempel för varje steg
- Fler exempel på strategin för den cirkulära ekonomin för små och medelstora företag

C) Hur skulle företagen se på en fortsättning av CE-arbetet kopplat till Circulink?

Sverige: I samarbete med Folkuniversitetet ser vi att projektmaterial kommer att kunna bli en del av Folkuniversitetets framtida utbildningar och även som en del av en hel kurs. I samarbetet med Högskolan i Gävle ser vi en potential att kunna utveckla och skapa regionala projekt kring CE och samverkansmöten redan har hållits med HIG och regionen. Ett antal ansökningar för både pedagogiska och praktiska projekt kopplade till CE har skrivits och lämnats in. Bland annat ett samarbete med Chalmers, som också har gjort ett utbildningspaket, där vi tror att Circulink kan kopplas ihop och användas för en fortsättning, även om det inte blir huvudspåret. Gavlegårdarna

har förklarat att de år 2021 kommer att ta upp frågan om en utbildning i CE för personalen och koppla den till den miljöutbildning som ska genomföras. De små och medelstora företagen är intresserade av att kunna använda materialet, men inga löften eller beslut har fattats. Vi kommer också fortsätta att försöka återuppliva den kommunala satsningen på "Hållbart företagande" där vi kan se att delar av Circulink skulle kunna ingå som diskussionsmaterial eller som föreläsningsserie.

Spanien: Alla intressenter uttrycker sina intressen att använda CIRCULINK projekt utbildningsmaterial för att vara användbara för sina utbildare och för de små och medelstora företagen, belysa Circulink plattformen på grund av Covid situationen.

- 1.- Samarbete med handelskammaren eller regeringen i Aragon att erbjuda denna utbildning till små och medelstora företag.
- 2.- Utbildningsmaterialet Circulink kommer att ingå i utbildningsprogrammet för utbildningsavdelningen vid stadsfullmäktige i Zaragoza, kallad Zaragoza Dinamica inom området cirkulär ekonomi för att förbättra kompetensen hos arbetsgivare och anställda i våra industriföretag.
- 3.- Vi kommer att genomföra några workshops till företagare som arbetar inom miljöområdet.

Portugal: Circulink intressenter verkade positiva till projektresultatet och uppgav att de var villiga att "sprida ordet" och bjuda in andra att delta i utbildningen. Majoriteten ser behovet och nyttan av en CE-förskjutning, men de har inte den huvudsakliga befogenheten att fatta beslut och ändra arbetsätt. Trots detta, enskilda företagare ser detta som "en möjlighet" att starta nya företag och öppna nya horisonter: renovering gamla möbler från det lokala samhället var ett av exemplen, Circulink övningar har bidragit till att utforma affärsidéer.

ISQ Academy beslutade också att dela Circulink utbildning på sin officiella hemsida, så kunder/företag kan lära sig mer om ämnet och få tillgång till utbildningen där också.

Irland: Med de exempel som lämnats ovan är det tydligt att se att det finns stöd i vår gemenskap för grupper, organisationer och företag att fortsätta att samarbeta och att utveckla cirkulära ekonomiska projekt som ett resultat av Projektet Circulink. Det finns dock en känsla av att deltagarna skulle föredra att träffas personligen och att utveckla dessa projekt personligen, i samhället; och som sådan fanns det lite intresse av att fortsätta sitt samarbete via online-plattformar och kanaler, med deltagare föredrar att "vänta till sommaren" och hoppas att vi kan träffas personligen igen då.

Cypern: Majoriteten av aktörerna uttryckte sitt intresse för projektresultaten och noterade att de är villiga att inkludera en del utbildningsmaterial i sin utbildning. Handelskammaren och andra sociala företag uttryckte dessutom sitt intresse för att använda utbildningsmaterialet från framtida verkstäder och aktiviteter.

3. Togs initiativ för att samarbeta med andra projekt som är knutna till den cirkulära ekonomin i de olika regionerna?

A) Vilka andra initiativ hittades och skapades något samarbete mellan dem?

Sweden: Ett samarbete som utvecklats under projektets gång är med universitetet i Gävle. Där har Stephen Hinton i samarbete med Konjunktur- och regiontillväxten tagit fram material som har en stark koppling till Circulink. Där vill de ha diskussioner inom företagen om sju affärsmodeller:

1. *Tillräcklighet:* Konsumenterna minskar sin konsumtion med eller utan hjälp av företag.
2. *Bioekonomi:* Naturen gör jobbet om och om igen.
3. *Produkt som en tjänst:* Sälj funktioner istället för produkter. Produktansvaret ligger kvar hos säljaren.
4. *Resurseffektiv användning:* Resurs- och energianvändning som minimerar avfall
5. *Design för cirkuläritet:* Design så att produkterna håller längre och kan göras om.
6. *Förläng produktens livslängd:* Återanvänd, reparera, renovering som bibehåller produktens värde.

Sambanden mellan Circulink och HIG:s projekt bygger på samma fundament.

- Vad är problemet? (t.ex. Tillräcklighet - Resursallokeringen per person är ohållbar.)
- Vad kommer att efterfrågas i framtiden och varför?
- Vilka fördelar kan det ge samhället och till individen (familjen)?
- Vad kan detta innebära för vår region i synnerhet?
- Vilka utmaningar står vi inför som entreprenörer, samhälle och enskilda?

Viktiga frågor är:

Hur kan vi genom utbildning / diskussioner / samarbeten stimulera näringslivet, organisationer, kommuner för att stimulera en övergång till en cirkulär ekonomi?

Vilka styrkor finns det i vår region för att utveckla cirkulär ekonomi?

Hur organiserar du arbetet med att driva mot en cirkulär ekonomi?

Hur kan kommuner och regioner använda upphandling som ett verktyg för att både stimulera företag och bli ledande i övergången till en cirkulär ekonomi? *

Ett annat viktigt samarbete som har använts i projektet är kommunens initiativ till "Hållbart entreprenörskap". Under ett antal år har kommunen samlat företagare i Gävle för att diskutera hållbarhet, miljöfrågor och den cirkulära ekonomin. Tyvärr avbröts detta under projektet på grund av resursbrist så samarbetsmöjligheterna begränsades till en frukostföreläsning om Circulink. Tack vare projektet finns dock ett förslag om att vi på Gästrike Tillbakare tillsammans med kommunen återupplivar arbetet.

Det tredje samarbetet som utvecklats under projektets gång är tillsammans med Folkuniversitetet, där vi genomförde introduktionsutbildning för kursdeltagare och de ansåg att utbildningsmaterialet kunde ligga till grund för deras nya kurs i Hållbarhet och CE.

På grund av Projektet Circulink blev CE-frågan mycket viktigare när den nya WMP (Kretsloppsplan) utvecklades och en delegation från nästan alla kommunala avdelningar från Gävle startade ett nätverk och syftet nu är att utveckla en projektgrupp som arbetar för en förstudie av hur CE kan genomföras i kommunen som består av miljö, sociala och ekonomiska aspekter och där de kommunala bolagen och alla förvaltningar deltar.

* Källa: Cirkulär ekonomi och regional utveckling, Gävle universitet.

Spanien;

1. Samarbete med universitetet i Zaragoza där Circulinks material ska användas under Masterutbildningen för att utbilda VET lärare.
2. Samarbete [med http://circularsocietylabs.unizar.es/](http://circularsocietylabs.unizar.es/) Circular society laboratory med arbetslinjer kopplade till hållbar socioekonomisk utveckling i provinsen Teruel, inom ramen för en cirkulär ekonomi i linje med Agenda 2030 (2015, FN).
3. Stadsfullmäktige i Zaragoza under utbildningsdepartementet för anställning, Zaragoza Dinámica (utbildningskurser).

Portugal: ISQ R+Di-enhet som deltar i tjänsten "Cirkulär ekonomi Kupong" – en nationell finansierad strategi för att stödja CE-förskjutning av mikroföretag och små och medelstora företag - studerar möjligheten att inkludera Circulink-utbildning i konsulterbjudandet, som en bonus. Denna konsulttjänst identifierar en strategi för den cirkulära ekonomin, handlingsplan och tekniskt stöd till små och medelstora företag; syftar också till att genomföra lösningar som är resultatet av den skisserade strategin för en cirkulär ekonomi, inklusive genomförandet av energiledningssystem enligt ISO 50001, och miljöledningssystem ISQ 14001. Så, Circulink utbildning kan vara ett bra förslag som en öppen och fri kurs att inkludera i detta "konsultpaket", stödja små och medelstora företag på flera nivåer, inklusive utbildning.

Irland: Under hela de samtal som fördes mellan deltagare som fullbordade detta program nämndes vissa exempel, bland annat tillgång till finansiering genom Leader rural development fund, och även få tillgång till lokala nätverk för ekoturism. Dessa nätverk och program inriktar sig dock inte specifikt på den cirkulära ekonomin, och när vi betänker att den cirkulära ekonomin ännu inte är en politisk prioritering för den irländska regeringen, och det finns ingen nationell politisk ram för CE-verksamhet i Irland, då blir det lättare att förstå hur långt Irland har att gå vidare i denna fråga. Återigen fanns det några specifika lokala exempel på miljövänliga eller gröna, företag som ansågs vara aktiva i detta samhälle, inklusive vissa nollavfall, och noll förpackningsföretag, men deltagarna kunde inte identifiera några exempel på några organisationer eller företag som använder cirkulära affärsmodeller i sin verksamhet. Vilket är betydande för att se resan som ska göras.

Cypern: Ett samarbete som utvecklats under projektet var med Phoenix organisation, ett socialt företag baserat i Nicosia, som är villig att genomföra social innovation initiativ med invandrare och flyktingar i Nicosia. Dessutom uttryckte många företag, privatpersoner, även offentliga organ, sitt

intresse för ytterligare samarbete. Viktiga intressenter bad också om vårt tillstånd att dela materialet med organisationerna.

B) Hur ser företagen på att ett projekt som Circulink kan fortsätta att bidra till en cirkulär ekonomi efter att projektet avslutas?

Sverige: De företag och organisationer vi mötte har svårt att se att projektet kan fortsätta att bidra efter färdigställande, det kräver en kraft som är på som skapar diskussioner och har ansvar för utbildningen. De som får det att leva vidare till en viss grad är att Folkuniversitetet kommer att använda utbildningsmaterialet i sina kurser. En ytterligare aspekt som togs upp var om samarbetet "Hållbart entreprenörskap" fortsätter, utbildningsmaterialet kan användas som en del av kunskapshöjande aktiviteter och som diskussionsunderlag. De som redan fått möjlighet att delta i olika sammanhang inom projektet har fått ökad kunskap/medvetenhet om CE.

Spanien: organisationerna skulle vilja integrera projektet som ett utbildningsverktyg i sina organisationer för att förbättra sina kunskaper rörande CE för att nå fler nätverk och andra affärer.

1. Utbildningsmaterialet i Projektet Circulink kommer att ingå i det allmänna utbildningsprogrammet som rör cirkulär ekonomi i institutionen för Zaragoza Dinamica (kommunfullmäktige i Zaragoza) i ODER att främja sysselsättningen bland arbetslösheten att hitta nya metoder och möjligheter.
2. Zaragoza Activa, (Stadsfullmäktiges stadsfullmäktiges avdelning i Zaragoza), det är ett bra tillfälle för sina små och medelstora företag för att skapa synergier och nätverk genom Circulink-workshops med hjälp av fallstudierna som bästa praxis.

Portugal: De organisationer, utbildare och studenter som kontaktades under projektets livstid, se projektets utfall som och mervärde bidrar till att sprida den cirkulära ekonomin medvetenhet på flera sätt:

- 1) Circulink utbildning kan ingå i den obligatoriska utbildningen för företag (i Portugal alla företag, enligt lag, måste erbjuda sina anställda minst 40 timmars fortbildning);
- 2) Utbildare var speciellt intresserade i Circulink verktyglåda och utbildningsmetoder. Detta material kan användas/ inkluderas i deras utbildning, berika de diskussioner som tagits upp, med nya praktiska exempel, teoretiskt innehåll, övningar etc. ;
- 3) Studenter (från universitet) / enskilda företagare var särskilt intresserade av nya Affärsmodeller samt idéer och dela sin kunskap att fortsätta att använda Circulink Collaborative Area, för nätverk och möjligheter till samarbete;

Alla där enhälligt säga att Circulink bidragit till att öka sina kunskaper om CE och var villig att "föreslå utbildningen till andra människor".

Irland: Det fanns stöd bland deltagarna i pilotprogrammet att en kommitté för cirkulär ekonomi skulle kunna inrättas i vårt lokala samhälle, och de skulle utveckla vissa CE-projekt lokalt, få tillgång till finansiering från lokala utvecklingsföretag och använda Circulink-materialen för att bredda

kunskapsbasen i samhället om den cirkulära ekonomin. Medan deltagarna delade med sig av att de ansåg att programmet var för detaljerat för den tid de var tvungna att ägna åt inlärningsaktiviteter, och det skulle vara bra att ha en rad specifika workshops under ett läsår för att täcka hela utbildningsprogrammet i detalj. Deltagarna var också överens om att Circulink-materialet bör delas med regionala utbildningssamordnare, lokala utvecklingsföretag och gröna nätverk, som skulle kunna använda utbildningsmaterialet för att främja CE med elever, företag och samhällsmedlemmar i deras nätverk.

Cypern: Vissa organisationer noterade att det är till hjälp att de kan få fri tillgång till allt material efter slutförandet via projektets webbplats. Deltagarna nämnde också att de kommer att använda en del av projektresultaten för utbildning och kapacitetsuppbyggnad. Circulink-verktygslådan och undervisningsmetoderna var av särskilt intresse för utbildare. Med nya praktiska exempel, teoretiskt innehåll, övningar etc. kan detta material användas/ medräknas i deras workshops.

C) Vilka framgångsfaktorer anser företagen vara de viktigaste för att lyckas genomföra / förbättra cirkulära alternativ?

Sverige: Här fanns det många olika åsikter och förslag på vad som krävs för att ett företag/organisation ska kunna bli mer cirkulärt. Dessa var de vanligaste:

1. Konsumentmedvetenhet, företaget kan ändra inriktning och ta mer CE-initiativ om konsumenten är medveten om och väljer ur ett hållbarhetsperspektiv.
2. Betalande affärsstrategier, att företag / organisationer ser att cirkulära alternativ lönar sig både ekonomiskt och i termer av kunder.
3. Miljömedvetenhet, kunskap om hur människan och vår verksamhet påverkar både närmiljön och den globala miljön.
4. Styrning / stöd från staten, om det lönar sig att välja en ny väg, kommer fler människor att välja det.
5. Kunskapsnivån inom små och medelstora företag, att om företaget ska överleva i framtiden, behöver vi skapa kunskap inom företagets väggar.
6. Samarbete mellan företag, kommuner, regioner och utbildningssystemet, ett forum behövs för både teknisk utveckling, ny design, diskussion och forskning för att nå framgång.

Spanien: Rekommendationer från lokala organisationer som behandlar CE;

1. Den cirkulär ekonomi är i linje med effektivt användande av de resurser som vi har. Att göra det mesta av den resursen är viktig och få till ett kretslopp, men dessutom också arbeta vid källan såsom i konstruktion, förebyggande, resursutnyttjande, men även att dess användning undviks om möjligt. Låt oss inte utnyttja igen vad som fortfarande finns i naturen.

2. AITIIP-teknikcentret, av privat karaktär, med statlig omfattning och samarbeten med alla länder i den europeiska gemenskapen, samt på internationell nivå, främst med Amerika och Asien. För oss

är den cirkulära ekonomin en grundläggande pelare, i själva verket, tillsammans med digitaliseringen, är de de två axlar som vi har ritat som strategiska på medellång och lång sikt.

Portugal: Under pilotutbildningen kunde vi samla informellt, några åsikter hämtade från brainstormingövningar. Båda de små och medelstora företag som hölls i Portugal var också ett bra tillfälle att utforska några idéer att genomföra för en strategi för en cirkulär ekonomi:

1. Kunskap, medvetenhet. Från beslut-beslutsfattare till konsumenter(det civila samhället). Utbildnings- och medvetenhetenskampanjer fortsätter att vara nödvändiga för att genomföra (och i tid upprätthålla) varje CE-strategi.
2. Ekonomiskt stöd, incitament. Tillgång till R+Di-program , lägre skatter, ekonomiska incitament till energi/resurseffektivitet (för företag och enskilda konsumenter);
3. Samarbetsplattformar. Företagen måste se att CE som en win-win-strategi och inte bara som en konkurrenskraftig strategi;
4. Avfall = värde. Än en gång behövs medvetenhet. Inte bara ur konsumentsynpunkt utan också producentsynpunkt;
5. Nya lagar. Styrning som stöder hållbarhetsåtgärder, grön energi, givande "grönare" företag. Se över den europeiska avfallsförteckningen (LoW) för att uppmuntra återanvändning av avfall (och industriell symbios).

Irland: Kanske talar detta till profilen för de grupper och individer som deltog i vår lotsning, hur det än är allmänt samförstånd bland deltagarna är att för att införa cirkulär ekonomisk verksamhet i landsbygdssamhällena på Irland, finns det ett behov av att ha ett starkt stöd för programmet i gemenskapen. Som sådan, de idéer som delades mellan gruppen ingår:

1. Inrättande av en lokal kommitté för att stödja CE;
2. Workshops och utbildningsevenemang för att utbilda hela samhällen i CE;
3. Engagera lokala skolor och äldre personer i att främja CE som ett generationsöverskridande projekt;
4. Upprätta lokala samarbeten mellan medlemmar i samhället och företag;
5. Återinvestera vinster från projekt för att säkerställa en social inverkan lokalt för initiativet.
6. Främja CE med den yngre generationen.

Cypern: Vi kunde samla några åsikter som tagits från brainstorming övningar informellt under pilotutbildningen. De två SES som hölls på Cypern erbjöd också ett utmärkt tillfälle att diskutera några idéer om framgångsfaktorerna för att genomföra en strategi för en cirkulär ekonomi:

- Inrättande av en lokal kommitté som främjar CE;
- Vårdseminarier och utbildningsevenemang som syftar till att informera hela CE-samfund;
- Upprättande av lokala partnerskap mellan gemenskapens medlemmar och företag;

- För att uppnå framgång behövs ett samarbete mellan företag, kommuner, regioner och utbildningssystemet behöver ett forum för teknisk utveckling, ny design, debatt och forskning.

4. Vilka initiativ upptäcktes som kunde användas som inspiration för andra företag?

Sve har samla en hel del exempel på webplattformen . Vänligen gå till [Collaborative metoder för att koppla cirkulär ekonomi initiativ - \(circulink.eu\)](#).

5. Erfarenheter från projektländerna och det egna arbetet i projektet.

A) Hur kunde projektpartnerna genomföra projektuppgifterna?

Sverige: Det har varit en mycket speciell situation i Europa under projektgenomförandet, vilket gjorde arbetet svårare, dock genom strategiskt arbete har vi kunnat slutföra alla projektuppgifter som ingick i projektansökan. Vi har haft fantastiska diskussioner med våra deltagande företag/organisationer om både CE som fenomen, hur vi skapar en hållbar framtid ur ett CE-perspektiv och hur vi genom utbildning/diskussionsforum ska kunna höja kunskapsnivån och få fler företag att jobba med CE. Det vi tydligt ser som vårt eget företag och som många av våra deltagare i de organiserade forumen påpekade är att dessa EU-projekt ofta tar för stora grepp, de blir för ambitiösa och ibland stela som de mål som satts upp i ansökan ibland skulle behöva justeras utifrån de lokala och regionala förhållandena samt de ingångar som ges under "resan". Utifrån projektets mål och syfte upplever vi att projektet bidragit till att förbättra och utveckla kunskap om CE.

Spanien: Vi kunde genomföra alla aktiviteter i projektet nästan på exakt det sätt vi ville med våra deltagare, eftersom vi kunde organisera pilottesten och eventet före nedstängningen i början av mars.

Covid-situationen har bara påverkat i slutet av projektet angående vår spridningsverksamhet, och vi har baserat på alla våra ansträngningar att sprida projektet via digitala kommunikationsverktyg.

När det gäller pilottestnings- och multipelhändelsen har vi fått ett mycket positivt svar från våra intressenter, med tanke på att vi alltid har en praktisk feedback.

Projektet ger oss möjlighet att genomföra denna utbildning på lokal nivå eftersom vi kan se att det finns en lucka i utbildningsmaterial och ett stort intresse från privat och offentlig sektor för att stödja den cirkulära ekonomin inriktad på entreprenörer.

Vi har ett verkligt perspektiv för utnyttjande av utbildningsmaterialet som utvecklats under projektet för vårt stadsfullmäktige i Zaragoza, Utbildningsavdelning som utbildar företagare och SMES-chefer i CE, och CIRCULINK-projektet kommer att vara kompletterande i utbildningskursen, och ett nytt tillvägagångssätt för att undervisa för utbildarna.

Portugal: Covid19 påverkade utan tvekan inte bara projektets utfall och utveckling utan också projektet spridning, implementeringen hos verksamheterna och utnyttjandet av materialet. Vi upplevde svårigheter och förseningar, men det visade sig också vara en möjlighet inte bara att ha mer tid för utveckling och finjustering av resultaten men också att sprida projektet på ett sätt som inte var möjligt tidigare. Portugal upplevde en lång nedstängning i mars och april och känslan av "unknown" invaderade lite sinnena hos alla. Så under denna period var det svårt att utveckla och genomföra Circulinksverksamhet eftersom det inte fanns någon "agenda" från projektets intressenter. Lite i taget blev människor vana vid det "nya normala" och vi skulle kunna uppleva ett nytt fenomen: interna och externa zoommöten, gratis webinarier, teammöten, online workshops och konferenser, sponsrade av till exempel andra Erasmus + projekt. Då var ett utmärkt tillfälle att "sprida ordet" om Circulink projektet på ett sätt som inte varit möjligt tidigare. Vi har väntat på posten-sommarperiodenså att pandemin skulle minska för att genomföra ME och lotsningsfasen. Detta visade sig vara en bra strategi, eftersom de mål vi satt inte bara nåddes, men överträffades.

Irland: Projektet Circulink förde ett nytt ämne till vårt företag, eftersom vi inte tidigare hade arbetat med CE-projekt. Det hjälpte vår sak mycket genom att kunna få stöd från expertpartners som GA och ISQ, som hade så mycket tidigare kunskaper om CE. På lokal nivå gav projektet oss möjlighet att engagera lokala företag, arbetsmarknadens parter och medlemmar i vårt lokalsamhälle och att öka deras medvetenhet om CE och att mäta nivån på stödet till CE-initiativ lokalt. Vad vi har lärt oss är att det finns en aptit för CE lokalt; men i stället för att omedelbart starta egna CE-företag, samhällsmedlemmar visade mer stöd för att leverera en rad mindre lokala projekt som är relaterade till CE i samhället, och som kommer att bidra till att ta itu med några av de sociala frågor som påverkar våra samhällen vid denna tidpunkt. Tyvärr försvårades projektgenomförandet på grund av COVID-19, gav det oss också möjlighet att arbeta med en mångfald av lokala partners och intressenter som visade intresse för projektet, och alla var baserade i vår region. Genom att vara värd för utbildning och evenemang på nätet kunde vi nå en bredare grupp av människor och grupper än om vi hade kört utbildningen personligen i bara vårt samhälle. Detta var en oväntat positiv erfarenhet från arbetet. Vi var också glada att kunna bidra med något positivt och aktivt för människor att göra och att engagera sig, särskilt när så många har förlorat sina jobb och försörjningsmöjligheter på grund av COVID-19.

Cypern: Projektet hade en positiv inverkan på de deltagare och deltagande organisationer som deltog i projektet eftersom deras engagemang i detta projekt hade positiva effekter både på varje organisationsutveckling (erfarenhet, utbyte av know-how, och produktion av ny kunskap) och på främjandet av cirkulär ekonomi. Projektets högkvalitativa output ökade projektets genomslag och maximerade det bredaste utbudet av fördelar för deltagarna och de deltagande organisationerna. Personalen på INNOVADE informerades om projektet och resultaten genom interna möten, nyhetsbrev och utbildningar genom att använda projektets material. Vidare gynnades vår organisation mest av det nära samarbetet med andra europeiska partners. Under projektets gång fick vi möjlighet att samarbeta med olika organisationer från andra länder för att producera projektets slutliga output, genom detta har vi fått stor erfarenhet om hur vi specifikt kunde utveckla

utbildningsmaterialet och genomförandefaserna. Olika partners hade olika erfarenhet och expertis som vi hade möjlighet att ta till oss.

B) Vilka erfarenheter och lärdomar tar projektpartnererna av projektet? ?

Sverige: Det finns många lärdomar som den svenska partnern tar med från projektet.

1. Det finns en stor potential för att utveckla företag till mer cirkulära företag.
2. Intresset för att lära sig mer om CE finns
3. Det finns dock lite tid inom små och medelstora företag att både träna och diskutera CE. Det finns många delar som drar till sig uppmärksamhet från små och medelstora företag / organisationer.
4. Det finns samarbeten som bör användas för att skapa fler cirkulära projekt, affärsmodeller och förändrade / förbättrade värdekedjor.
5. Att kopplingen mellan kundattityderna och företagets möjligheter till nytänkande och förändrade affärsmodeller är livsviktigt.
6. Att diskutera utmaningar och möjligheter som bygger på ett problem som är givande och konstruktivt.
7. Hur kan vi skapa affärsmodeller baserade på funktion istället för produkt och hur kan företag säkra intäkter och behålla äganderätten till produkten för uppgradering / utveckling?

Spanien

1. Vi har lärt oss om mycket det som kan vara användbart för vår kommun, samhälle och små- och medelstora företag i vår stad.
2. Vi har integrera denna utbildning i våra organisationer att leverera i utbildningsprogrammet i vårt kommunfullmäktige och skapat nya möjligheter att utveckla fler utbildningar.
3. Vi har skapat synergier mellan intressenterna i händelserna.
4. Vi har försetts med nya metoder och förhållningssätt till VET lärarna att pedagogiskt utbilda sina elever.

Irland: För FIPL har Projektet Circulink varit ett mycket positivt projekt. Personal från FIPL har lärt sig mycket om den cirkulära ekonomin och har haft möjlighet att främja detta nya koncept i Irland till lokala medlemmar i vårt samhälle. Det vi har lärt oss genom vår leverans av detta projekt inkluderar:

1. Den cirkulära ekonomin är inte allmänt känd och inte välutvecklad i vår region.
2. Det finns en enorm potential för CE att erbjuda nya modeller för landsbygdsekonomier i Irland att återuppbygga efter de många låsningar vi har upplevt på grund av COVID-19.
3. Det finns också potential för CE-modeller och praxis som ska införas lokalt för att hjälpa till att ta itu med och rikta några av de sociala frågor vi står inför som en samhällig gemenskap.

4. Det finns stöd på lokal nivå från företag och medlemmar av gemenskapen att skapa partnerskap som kommer att bidra till att främja och utveckla CE-projekt i vår region.
5. Det är bättre att träffas personligen för att ha mer naturligt nätverkande än att träffas på nätet, men vi lyckades slutföra ett framgångsrikt genomförande av projektet och att främja CE i vårt samhälle trots dessa svårigheter.

Cypern: Totalt sett har varje land som deltar i projektet tillfört projektet erfarenhet, utbyte av know-how och produktion av ny kunskap. Detta projekt omfattade en mycket stor efterfrågan och bristen på innovativa metoder och strategier för att ta itu med den cirkulära ekonomins utmaningar. Projektets material kan användas i andra projekt i större skala. Dessutom kan material användas inom olika områden i syfte att presenteras för relevanta intressenter för att visa riktlinjer & idéer för att utforma av lärande aktiviteter, provkursplaner och fallstudier.

C) Hur har bolagens engagemang och möjligheter att delta sett ut och vilka svårigheter/möjligheter ser projektpartnererna i bolagen?

Sverige: Vårt mål var att referensgruppen / forummöten skulle vara många företag / organisationer inom vitt skilda områden men både den förändrade situationen i kommunen med minskade resurser för en "Hållbar verksamhet", den pandemi som förändrade möjligheterna för flera företag och de uppgifter/krav de stod inför i sin normala verksamhet gjorde att vi fokuserat på ett mindre antal små- och medelstora företag i referensgrupperna. De som deltagit från den har dock visat stort engagemang och bidragit till att både utveckla och förbättra Circulinks material och även sprida informationen och se till att vi kunde försöka och utvärdera alla delar av projektet. Vi var också väldigt glada att hela 114 företag anmälde sig till slutkonferensen och att många kommer att fortsätta i det uppbyggda nätverket.

Spanien: Precis som i hela Spanien var pandemin riktigt svår. Vi har börjat träffa alla intressenter igen men i pandemins spår så fokuserade vi på VET lärare och offentliga institutionerna.

Även om våra offentliga förvaltningar belyser de många svårigheter som genomförandet av CE för närvarande innebär, både på grund av administrativa förfaranden (till exempel genom att specifikationerna för offentlig upphandling av CE-principer införs), liksom bristen på medel som har ansetts som det största hindret för att de aragonesiska förvaltningarna skall anta CE.

Yttrandet är att implantationen av CE kommer att anta en tydlig förbättring miljö i Aragonien och kommer att generera relaterade arbetstillfällen. Konsumenternas intresse och medvetenhet kommer att gradvis att öka med tiden.

Till affärsområdet är den allmänna idé som uttryckts av intressenter att en hög procentandel av företagen inte i detalj känner till de aktiviteter som CE förespråkar för produktion eller de fördelar som dess införande kan innebära på affärsnivå. CE betraktas på medellång och långsikt i företag.

Portugal: Flera kontakter togs på den första ME som hölls i Portugal som tyvärr inte kunde gå vidare på grund av Covid19 begränsningar. Flera företag och nationella näringslivsorganisationer skiftade ir arbetssätt (stängningstjänster för obestämda perioder, distansarbete, teamets otillgänglighet,

modifiering av rutiner, byte av kontaktpersoner etc.) så vi behövde också ändra den inledande handlingsplanen. Å andra sidan, vad som verkade vara ett hot var också en möjlighet eftersom vi kunde nå organisationer och människor (universitetsstudenter, utbildare, företagare) som var svåra att nå i tidigare. Distansarbete tillät människor att vara mer öppna och villiga att delta i avlägsna konferenser och online-utbildningar. Den pandemiska situationen var ett tillfälle att tänka om ME så det kunde genomföras i två olika städer och genom att nå 34 extra deltagare på distans som vi inte skulle nått om vi inte genomfört den via webben. Vi fick också praktikanter som kunde hållas motiverade att avsluta utbildningen genom att sessionerna låg online.

Vi tror att tiden för att genomföra banbrytande förändringar (cirkulär ekonomi strategier) i företag inte var optimala (och är fortfarande inte den bästa), men var en bra tid att skriva in människor i kontinuerlig utbildning. Vi hoppas att när bättre tider kommer med ekonomisk återhämtning påskyndas genom den nya kunskap som vunnits under denna hårda period om "arbete-liv-balans", hållbarhet, cirkulär ekonomi och miljöprinciper, och att Circulink kan bidra lite i livet (både personligt och professionellt) av de som hört talas om det och av de som deltog i utbildningen.

Irland: Personal från FIPL har åtagit sig att stödja vårt lokala samhälle att samarbeta med CE-praxis. Baserat på den feedback som erhöles genom pilotarbetet är vårt mål att vara värd för en rad samhällsevenemang när det är möjligt, att främja CE och att skapa och bygga lokala synergier mellan företag och samhällsgrupper, så att landsbygdsekonomin där vi arbetar kan återuppbyggas, medveten om CE-praxis och ideal. Medan vi är "inlåsta" kommer det att bli svårt att etablera dessa nätverk och projekt, eftersom människor känner att de måste träffas och arbeta personligen för att kunna planera och leverera något konstruktivt som detta. Men för tiden är det positivt av detta projekt att vi har kunnat träffa och arbeta med nya intressenter, och skapa nya lokala partnerskap med företag, samhällsgrupper och arbetsmarknadens parter, direkt till följd av Projektet Circulink.

Cypern: Det kommer att finnas en mängd olika hinder för att gå över till en cirkulär ekonomi. Först och främst uttryckte vissa företag oro över att debatten om varje förändring enbart har kretsat kring ekonomiska faktorer, utan att beakta de strukturella och sociala aspekter som krävs för att övergå till en cirkulär ekonomi. Vårt mål är att vara värd för en rad events/workshops för att uppmuntra CE och skapa och utveckla lokala synergier mellan företag och samhällsgrupper utifrån evenemangens feedback. INNOVADE har åtagit sig att stödja de intresserade företagen att engagera sig i CE-praxis.

6. Slutsatser

Vid granskning av innehållet i denna handbok är det första som kommer i åtanke den enorma skillnaden mellan partnerländerna, inte bara när det gäller kunskapen om och medvetenheten om

den cirkulära ekonomin (CE) utan också vad som pågår med CE-initiativen i länderna. Vi kan också se en skillnad mellan städerna och landsbygden. Cypern och Irland befinner sig i början av en process för anpassning av CE-praxis, medan Sverige, Spanien och Portugal har börjat anta de organisationsstrukturer, utbildning och regionala projekt som är kopplade till CE. Circulink har, som vi kan se, fått genomslag i att inleda diskussioner om CE i alla länder, men i olika aspekter och projektet kan också tillgodoräkna sig att ämnet tas upp i olika forum. Initiativen har också startat nya nätverk i partnerländerna, och som vi kan se kommer de att fortsätta efter projektets slut vilket var ett av projektets syften. En annan aspekt, som vi hade som mål, var att Circulink skulle vara en del av utbildningsprogram och vi är mycket glada över att det finns utbildningsorganisationer/utbildningsskolor och regionala avdelningar som kommer att använda Circulinks plattform och utbildningsprogrammet, bortom projektets livscykel. Det har varit viktigt att Projektet Circulink införlivades i andra utbildningsprogram så det kommer att användas både som ett fristående program för att främja CE-praxis, men också som en del av andra projekt/program som erbjuds av externa intressenter. Vi kan se att Projektresultaten från Circulink kan vara till nytta i framtiden i och med införlivandet av dess utbildningspaket i andra program.

- En erfarenhet som vi noterade från SME: s var att den totala Circulink utbildningsprogram längd var för lång för små och medelstora företag. De har inte råd att låta sin personal delta i hela kursen. Det är därför viktigt att partnererna specificerar att utbildningsmaterialen kan anpassas och tillämpas på ett modulärt sätt, så att det kan tillgodose olika företags tillgänglighet och preferenser. För vissa av utbildningsorganisationerna/skolorna kommer programmet tvärtom att förlängas och införlivas i andra program och examina som för närvarande erbjuds.
- Ett annat inflytande som Circulink-projektet har haft i partnerländerna är att det har gett möjlighet till att nya initiativ startats upp med intressenterna, till exempel:
 - A. En ansökan om samarbete mellan olika avdelningar i en kommun om hur de kan arbeta tillsammans för att vara mer cirkulära i sitt förhållningssätt till både miljömässiga och sociala aspekter.
 - B. Små och medelstora företag har tagit initiativ för att starta upp och utveckla nätverk eller inkludera CE i sina pågående nätverk.

- C. Samarbete mellan utbildningsinstitutioner, kommun, regionala organisationer och andra intressenter.
- D. Viktiga diskussioner och frågor som tagits upp under pilotprocessen av Circulink-projektet inklusive:
 - Vad krävs av oss (företagen) i framtiden?
 - Vilka fördelar kan denna förändring ge vårt samhälle?
 - Vilken möjlighet och vilka utmaningar är vi som företag, organisationer och som individer som står inför i framtiden?
 - Vilken typ av kunskap måste vi ha för att vara förberedda för "Green Deal"?

En annan slutsats vi har kommit fram till genom vårt arbete med Projektet Circulink, är att vi i ansökningskedet inte insåg alla de olika ämnen som företagen skulle ha velat ingå i utbildningsprogrammet, inklusive.

- Hur ska "den gröna" upphandlingsprocessen påverka företagen och vilka krav kommer framöver?
- Industriell symbios och de "nya" samoperationerna.

Vi har tagit hänsyn till denna feedback vid planering av Circulink Final Conference, och ytterligare PowerPoint-bilder har gjorts tillgängliga via Circulink-plattformen för att hantera dessa ytterligare utbildningsbehov.

Tidpunkten för Projektet Circulink var perfekt på grund av New Green Deal som lanserades av EU samtidigt som vi planerade slutkonferensen.

Naturligtvis måste vi nämna att vi har haft svårigheter under projektet på grund av restriktioner, låsningar och folkhälsoriktlinjer på grund av Covid-19, och som sådan missade vi möjligheten att träffa vår projektgrupp, också som ett resultat av att de internationella partnerna inte kunde delta personligen på slutkonferensen. Nedstängningarna och restriktionerna i partnerländerna gjorde det svårt att engagera företag för att delta i personliga utbildningar och detta påverkade partnerorganisationer vid olika tidpunkter eftersom flera länder stängdes ned och stod inför restriktioner under olika perioder under det sista året av projektet. Företagen fick inte träffas personligen vilket naturligtvis försvårar samarbeten och många av våra intressenter kämpade också

för sin egen överlevnad. Framgången kunde ha varit ännu bättre under ett normalt år; men projektgruppen mobiliserade sin digitala kapacitet för att främja projektet och dess resultat bland berörda parternas i sina länder, genom att vara värd för workshops och evenemang på nätet, vilket säkerställde att Circulink kan få bestående genomslag bland CE-aktörer, samhällsgrupper och små och medelstora företag i våra nätverk.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Detta projekt har finansierats med stöd från Europeiska kommissionen. Denna publikation återspeglar endast upphovsmannens åsikter, och kommissionen kan inte hållas ansvarig för någon användning som kan göras av informationen i denna.
Projektnummer: